“ਤੂੰ ਵੱਡੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਆਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: *:ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਕਰ, ਨਮਾਜ਼ ਕਾਇਮ ਕਰ, ਜ਼ਕਾਤ ਦੇ, ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਅਤੇ ਬੈਤ ਦੀ ਹਜ ਕਰ। ਫਿਰ ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂ? ਰੋਜ਼ਾ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਸਦਕਾ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਮਾਜ਼। ਫਿਰ ਉਹ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ: {ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਠ ਸੌਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹਨ} ਤੱਕ {ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ}। ਫਿਰ ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿਰ, ਉਸ ਦਾ ਖੰਭ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੱਸਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਹਾਂ, ਏ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ صلى الله عليه وسلم। ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਕਿਹਾ: ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿਰ ਇਸਲਾਮ ਹੈ, ਖੰਭ ਨਮਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਟੀ ਜਿਹਾਦ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਦੱਸਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਹਾਂ, ਏ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ صلى الله عليه وسلم। ਫਿਰ ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ: ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਏ ਨਬੀ ਅੱਲਾਹ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਬੋਲਤੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਕਿਹਾ: ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ! ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹਾਂ ਜਾਂ ਨੱਕਾਂ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਸਿਵਾਏ ਆਪਣੇ ਜੀਭ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੇ।”

**“ਮੁਆਜ਼ ਬਿਨ ਜਬਲ ਰਜ਼ੀਅੱਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਏ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ صلى الله عليه وسلم !ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਐਸਾ
ਅਮਲ ਦੱਸੋ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਨਰਕ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ। ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ:”**
“ਤੂੰ ਵੱਡੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਆਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: :ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਕਰ, ਨਮਾਜ਼ ਕਾਇਮ ਕਰ, ਜ਼ਕਾਤ ਦੇ, ਰਮਜ਼ਾਨ
ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਅਤੇ ਬੈਤ ਦੀ ਹਜ ਕਰ। ਫਿਰ ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂ? ਰੋਜ਼ਾ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਸਦਕਾ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਮਾਜ਼। ਫਿਰ ਉਹ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ: {ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਠ ਸੌਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹਨ} ਤੱਕ {ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ}। ਫਿਰ ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿਰ, ਉਸ ਦਾ ਖੰਭ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੱਸਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਹਾਂ, ਏ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ صلى الله عليه وسلم। ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਕਿਹਾ: ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿਰ ਇਸਲਾਮ ਹੈ, ਖੰਭ ਨਮਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਟੀ ਜਿਹਾਦ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ

ਫਰਮਾਇਆ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਦੱਸਾਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਹਾਂ, ਏ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ صلى الله عليه وسلم। ਫਿਰ
ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ: ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਏ ਨਬੀ ਅੱਲਾਹ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ
ਆਪਣੀ ਬੋਲਤੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਉਹ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਕਿਹਾ: ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ! ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹਾਂ ਜਾਂ ਨੱਕਾਂ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਸਿਵਾਏ ਆਪਣੇ ਜੀਭ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੇ।”
[صحيح] [رواه الترمذي]

ਮੁਆਜ਼ ਰਜ਼ੀਅੱਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਕਹਿੰਦਾ ਹਨ: ਮੈਂ ਨਬੀ صلى الله عليه وسلم ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਆਖਿਆ: ਹੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ! ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਮਲ ਦੱਸੋ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਹੰਨਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ। ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਤੈਂ ਮੈਥੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਮਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਲਈ ਸੌਖਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ: 1- ਕੇਵਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ (ਸਾਂਝੀ) ਨਾ ਬਣਾਓ। 2- ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਫਰਜ਼ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਭਾਵ ਫਜਰ, ਜ਼ੁਹਰ, ਅਸਰ, ਮਗਰਿਬ ਅਤੇ ਈਸ਼ਾ ਦੀ ਨਮਾਜ਼। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਰੁਕਨਾਂ (ਥਮ੍ਹਾਂ) ਅਤੇ ਵਾਜਿਬਾਂ (ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮਾਂ) ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰੋ। 3- ਫਰਜ਼ ਜ਼ਕਾਤ ਕੱਢੋ। ਜ਼ਕਾਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲੀ (ਆਰਥਿਕ) ਇਬਾਦਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 4- ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੋ। ਰੋਜ਼ਾ ਖਾਣ, ਪੀਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ਾ ਤੋੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ ਫਜਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਦੀ ਨੀਅਤ ਕਰਕੇ ਰੁਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। 5- ਬੇਤੁੱਲਾਹ (ਕਾਬਾ) ਦਾ ਹੱਜ ਕਰੋ। ਜੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਲਈ ਮੱਕਾ ਜਾ ਕੇ ਹੱਜ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ (ਇਬਾਦਤਾਂ) ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਨਬੀ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਨਾ ਦੱਸਾਂ? ਉਹ ਰਾਹ ਹੈ ਫਰਜ਼ ਇਬਾਦਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਫਲ ਇਬਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ: 1- ਨਫ਼ਲੀ ਰੋਜ਼ਾ, ਜੋ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਕਾਮਵਾਸਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੈੜੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2-ਨਫ਼ਲੀ ਸਦਕਾ, ਜੋ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 3- ਰਾਤ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਤਹੱਜੁਦ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਬੀ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਇਹ ਆਇਤ ਪੜ੍ਹੀ: { تتجـــافى جنــــــوبهم {ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਭਾਵ ਇਹ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਨਹੀਂ)। { عــن المضــاجع {ਉਹ ਨਮਾਜ਼, ਜ਼ਿਕਰ, ਤਿਲਾਵਤ ਅਤੇ ਦੁਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ। { خوفــاੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤ} وطمعـا وممـا رزقنـاهم ينفقـون، فال تعلـم نفـس مـا أخفـي لهـم مـن قـرة أعيـن (ਮਿਹਰਾਂ ਦੀਆਂ) ਆਸਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ (ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ) ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ (ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ) ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ (ਈਮਾਨ ’ਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ (ਰੱਬ ਨੇ) ਕੀ ਕੁੱਝ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਭਾਵ ਲੋਕੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ)। { جزاء بما كانوا يعملون {ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਬੀ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੀਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ (ਮੂਲ), ਉਸਦੇ ਥੰਮ੍ਹ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਚੋਟੀ ਬਾਰੇ ਨਾ ਦੱਸਾਂ? ਮੁਆਜ਼ ਰਜ਼ੀਅੱਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: ਜ਼ਰੂਰ, ਹੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਬੀ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਦੀਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਇਸਲਾਮ ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹੀਆਂ (ਕਲਮਾ ਸ਼ਹਾਦਤ) ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਨਮਾਜ਼ ਹੈ। ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਦਾਂ ਕਿ ਥੰਮ੍ਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੋ ਬੰਦਾ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦੀਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਉਚਾਈ (ਸਿਖਰ) ਦਾ ਸਾਧਨ ਜਿਹਾਦ (ਮਿਹਨਤ) ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਦੀਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਦੱਸਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਦੱਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?ਫੇਰ ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਫੜੀ ਤੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੁਆਜ਼ (ਰ.) ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: "ਕੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕਰੇਗਾ, ਸਾਡਾ ਹਿਸਾਬ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ? ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਤੈਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦ-ਦੁਆ (ਫਿਟਕਾਰ) ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਗੋਂ ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਕ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਆਪ صلى الله عليه وسلم ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ: ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਲਈ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਬੋਲ, ਗਾਲਾਂ, ਚੁਗਲੀਆਂ, ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਆਦਿ ਲਈ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ।

https://www.sunnah.global/hadeeth/pa/show/66530